Hoofdlijnen Meerjaren Uitvoeringsprogramma

MRA Agenda 2025 - 2028

Inleiding

De MRA Agenda voor de periode 2025-2028 is een ambitie document. In de MRA Agenda hebben we opgenomen welke ambities we als samenwerkende overheden hebben voor de langere termijn. Deze ambities zijn concreter gemaakt door ook aan te geven hoe de betreffende ambitie kan worden waar gemaakt. Naast de omstandigheid dat de ambities veelal voor de langere termijn zijn, zijn het ook vaak ambities die we niet alleen zelf als overheden kunnen realiseren, maar waarvoor we ook inzet van onze partners van bedrijfsleven, kennisinstellingen, sociaal maatschappelijke organisaties en andere overheden (Rijk, EU) nodig hebben. Om concreter te maken wat we de komende vier jaar gaan doen voor de realisatie van de ambities uit de MRA Agenda is afgesproken dat de drie platforms gezamenlijk een Meerjaren Uitvoeringsprogramma (MUVP) op stellen. Een document wat bedoeld is om richting te geven aan de uitvoering: de doelgroep is daarmee vooral het ambtelijk netwerk dat de uitvoering van de MRA Agenda voor haar rekening neemt, en de bestuurders die daarover afstemmen in de platforms en het bestuur. Het is daarmee ook een document dat niet in beton gegoten is, en op sommige punten nog niet volledig is. Een aantal zaken weten we eenvoudigweg nog niet, en andere zullen door voortschrijdend inzicht op een andere wijze worden uitgevoerd dan nu voorzien.

In het MUVP zijn acties opgenomen die we als MRA netwerk oppakken en uitvoeren. Voor veel ambities zijn anderen ook aan zet: de MRA deelnemers zelf, partners van bedrijfsleven, kennisinstellingen of sociaal maatschappelijke instellingen, het Rijk, enzovoort. Deze acties hebben we niet opgenomen in het MUVP, maar wel in beeld vanuit alle verschillende projecten en programma's die we als MRA uitvoeren. Door goede en tijdige afstemming met andere stakeholders zorgen we ervoor dat de acties uit het MUVP goed afgestemd zijn op activiteiten die anderen uitvoeren.

Het nu voorliggende document bevat de hoofdlijnen van het Meerjaren Uitvoeringsprogramma: per ambitie een schema met de beoogde acties die we uit gaan voeren, de resultaten die dat op moet leveren, de partners die we daarbij moeten betrekken en een koppeling met de punten uit de MRA Agenda die aangeven hoe de ambities kunnen worden waargemaakt. Daarnaast is ook een uitwerking opgesteld, waarin de acties per ambitie concreter zijn gemaakt. Daarin is per ambitie opgenomen:

A. De omschrijving van de ambitie uit de MRA Agenda, met daarbij de punten voor hoe de betreffende ambitie kan worden waargemaakt. Deze punten voor hoe de ambitie kan worden waar gemaakt, zijn in onderstaande samenvatting in de laatste kolom toegevoegd, zodat inzichtelijk wordt waar de acties aan bijdragen.
B. De uitwerking per ambitie van de acties die in onderstaande samenvatting zijn opgenomen. Daarin is onder andere uitgewerkt wat de rol is van de MRA, of en waarvoor we richting het Rijk of Europa moeten handelen, welke (financiële en personele) inzet nodig is, et cetera.
C. De investeringsagenda; dit betreft een eerste vingeroefening, waarbij we per ambitie inzichtelijk hebben gemaakt welke orde van grootte publieke en/of private investeringen noodzakelijk zijn om onze ambities op de langere termijn te verwezenlijken.

Per ambitie is een aantal acties groen uitgelicht die op korte termijn om extra aandacht vragen.

Ambitie 1: We willen een klimaat neutrale en circulaire regio zijn in 2050			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
Met de mogelijkheden die de MRA heeft ondersteuning bieden aan de inzet van Rijk, provincies, gemeenten en Projectbureau NZKG op trajecten die volgen uit het Klimaatakkoord (zoals RES, Transitievisies Warmte en Cluster Energie Strategie)	Dankzij goede afstemming komen tot een bundeling van krachten in onze regio, tot het integraal meenemen van het thema energie in MRA trajecten als de NOVEX MRA en tot een scherpe lobby agenda richting Rijk en EU	Rijk, RES, Energy Board Flevoland, Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland, Projectbureau NZKG, ROM's, Amsterdam Economic Board, Actienetwerk GasTerug, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen	**Vermindering van de CO_2 uitstoot**
Het integraal meenemen van het ruimtegebruik voor de opwek van hernieuwbare energie in een traject als NOVEX MRA en het agenderen van de effecten van netcongestie in MRA gremia	Een zo breed mogelijk draagvlak voor ruimtegebruik voor de opwek van hernieuwbare energie en gezamenlijke inzet op het beperken van de effecten van netcongestie	Rijk, RES, Energy Board Flevoland, Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland, Projectbureau NZKG, ROM's, Amsterdam Economic Board,	**Opwekken van hernieuwbare energie**
Stimuleren van aandacht voor inzet op energiebesparing	We positioneren de Stichting Actienetwerk GasTerug als verbindende en aanjagende netwerkorganisatie op dit thema. We zoeken met partijen in dit Actienetwerk naar mogelijkheden om de route voor VvE's naar verduurzaming te vereenvoudigen	Rijk, bedrijfsleven, Amsterdam Economic Board, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties	**Inzetten op energiebesparing**
We zorgen ervoor dat de ruimtelijke aspecten van de energie- en grondstoffentransitie voldoende aandacht krijgen in MRA trajecten als de NOVEX	Beide transities worden beter meegewogen in de afwegingen die gemaakt moeten worden bij ruimtelijke keuzes, waardoor we via integrale keuzes werken aan een toekomstbestendige regio	Rijk, netbeheerders, Energy Board Flevoland, Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland, Projectbureau NZKG, Amsterdam Economic Board, NZKG	**Toekomstbestendig maken energiesysteem**
Aanpak van netcongestie, via gezamenlijke lobby en via meenemen van energievraagstukken in MRA trajecten als NOVEX	We mitigeren de effecten van congestie op de doelstellingen van de MRA m.b.t. economie, mobiliteit en bouwen/wonen, d.m.v. goede coördinatie en afstemming op regionaal niveau o.a. over lobby-inzet richting het rijk	Energyboards Flevoland en Noord Holland, Taskforce Amsterdam, Netbeheerders, Amsterdam Economic Board, bedrijfsleven, ROM's,	

We stimuleren via onze inzet op circulaire gebiedsontwikkeling en via onze steun aan het PHB de inzet op verduurzaming van bedrijventerreinen Zie ook ambitie 4: toekomstbesteding maken bedrijventerreinen in het kader Bedrijventerreinstrategie. Specifiek m.b.t. verduurzaming bedrijventerreinen leveren we via het Programma Bureau Herstructurering (PHB) ondersteuning aan gemeenten en ondernemersverenigingen m.b.t. verduurzaming	Jaarlijks op minimaal 5 terreinen verduurzamingsmaatregelen met ondernemers uitvoering geven (energiebesparing, klimaatbestendig)	Ondernemersverenigingen, parkmanagementorganisaties, PHB, provincies NH en Flevoland, min. EZ en BZK, Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland	**Verduurzaming bedrijventerreinen en creëren energiehubs**
We zetten met TNO en provincies een programma op dat MRA-partners helpt om meer inzicht te krijgen op de toepassing van rechtvaardigheid in lokaal beleid en in de afwegingen die daarbij aan de orde zijn	Opzetten en uitvoeren van regionaal programma energierechtvaardigheid, vanaf 2025 gaat de MRA hieraan deelnemen	TNO, Rijk, Servicepunt Duurzame Energie, Vervoerregio, Topsector Energie,	**Balans in de energie transitie: verdeling lusten en lasten**
Als overheden al in 2030 het goede voorbeeld geven door maximaal circulair in te kopen. We rapporteren jaarlijks over de voortgang richting 100% circulair inkopen MRA in 2030 (waarbij we ook de impact en de meerkosten daarvan meenemen)	In 2028 moet 80% van de inkoop van de gezamenlijke MRA overheden circulair zijn	Amsterdam Economic Board, VNG, Rijk,	**Voorbeeldfunctie overheden en vliegwiel: circulaire inkoop**
Stevige impuls geven aan publiek private samenwerking op het gebied van circulair textiel	O.b.v. de textielpropositie die in 2024/'25 voor de MRA met bedrijven en kennisinstellingen wordt aangegaan rapporteren we jaarlijks over de ontwikkeling /toename aan circulaire textielverwerking in de MRA. In 2028 is 25% van de textielverwerking circulair	Textielbranche, textielverwerkers, Amsterdam Economic Board, VNG, Ministerie EZ /I&W, Europese Commissie	**Circulair textiel**

Een meerjarige inzet op het opzetten van een regionale luierketen indien blijkt dat daarvoor vanuit brede welvaart een business case is Een nulmeting op materiaalstromen in kaart te brengen waar we staan en wat aanvullend nodig is en nadere keuzes te maken over de inzet vanaf 2026 /2028 Bij rijk en Europa te lobbyen voor wet- en regelgeving die ons helpt om een zo hoog mogelijke status van hergebruik (hoog op de zogenaamde R-ladder) te bereiken Onze recyclers te ondersteunen door het gesprek over een verbrandingsverbod voor in principe recyclebaar afval te starten	Als MRA zetten we ons in om de landelijke doelstelling om in 2030 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken. In 2025 starten we met het uitvoeren van een 0-meting	VNG, Ministerie EZK /I&W, Amsterdam Economic Board	**Duurzaam hergebruiken of benutten van alle afvalstromen**
We maken de inzet op meer duurzaam ontwerp en toekomstige herbruikbaarheid tot hoofdpunt van onze lobby inzet, die vorm krijgt via een lobby agenda waarover we jaarlijks rapporteren We gaan met MRA overheden in gesprek over hoe we hen via kennisuitwisseling en -ontwikkeling kunnen ondersteunen bij de toepassing van activiteiten rond '*right to repair*' We verkennen de mogelijkheden om afvalhout en hout uit de openbare ruimte als grondstof voor de bouwopgave van de MRA in te zetten	We zetten er op in dat het duurzaam ontwerp van producten en diensten en dat hergebruik of reparatie van producten of diensten vanzelfsprekend zijn We onderzoeken de mogelijkheden voor de vorming van een regionale *repair*-coalitie. In 2025 formuleren we een plan van aanpak	We doen de lobby inzet samen met Amsterdam en de provincie NH en waar mogelijk met andere regio's, NVRD, VNG en IPO	**Stimuleren van duurzaam ontwerp van producten en diensten en dat hergebruik of reparatie van producten en diensten vanzelfsprekend zijn** **&** **Inzet op circulaire gebiedsontwikkeling**
We ontwikkelen een regionale standaardaanpak voor circulariteit bij gronduitgifte, de openbare ruimte, maatschappelijk vastgoed en renovatie van bestaand vastgoed. Daarbij baseren we ons	We ontwikkelen in 2025 een regionale aanpak voor het integreren van circulariteit bij gronduitgifte, in maatschappelijk vastgoed en de	Ontwikkelaars, corporaties, bouwbedrijven, Bedrijfsinvestering zones, andere regio's,	

o.a. op het convenant Toekomstbestendig Bouwen en het 'nieuwe normaal'	renovatie en transformatie van bestaand vastgoed We vormen in 2025 een coalitie rond circulair slopen en bouwen aan draagvlak voor een Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen MRA We ontwikkelen een regionale aanpak waarmee circulariteit wordt geborgd in de gemeentelijke organisatie en projecten in de openbare ruimte		
We vormen in 2025 een operationeel kennisnetwerk in de MRA dat m.b.v. een leermodule, als motor kan fungeren om stappen te zetten richting een lokaal, duurzaam en eerlijk voedselsysteem	In 2028 hebben 8/10 MRA overheden een commitment uitgesproken om voedsel expliciet op te nemen in hun beleid of visie, bijvoorbeeld in de vorm van een voedselstrategie. 5 andere MRA overheden hebben daarmee een start gemaakt. Er is zicht op regionale samenwerking op dit thema, mogelijk via een green deal afspraak tussen MRA overheden. De ambitie is dat in 2028 een kwart van al het voedsel dat wordt geconsumeerd lokaal is geproduceerd	FoodCLIC, Voedsel Verbindt, VU, lokale voedselinitiatieven, bedrijfsleven, Amsterdam Economic Board	**Te komen tot lokale voedselketens die bijdragen aan een circulaire regio**
Inzet op bewustwording van het belang van de verbinding tussen de energietransitie en de grondstoffentransitie	We agenderen het belang van het verbinden van beide transities bij zoveel mogelijk MRA partijen o.b.v. de uitkomsten van de uitgevoerde verkenning	Amsterdam Economic Board, kennisinstellingen	**Verbinding tussen de energietransitie en de circulaire transitie**
Inzet op concrete afspraken om beide transities te verbinden	We zetten in op het maken van afspraken over een gezamenlijke inzet op tenminste 3 concrete trajecten waarin we beide transities kunnen verbinden (Green Deal Houtbouw MRA 2.0, inzet op *biobased* isoleren en inzet op circulaire zonnepanelen en secundair gebruik van zonnepanelen	Amsterdam Economic Board, Rijk, andere regio's, kennisinstellingen, bedrijfsleven	

Ambitie 2: We versterken de (digitale) concurrentie- en innovatiekracht van de MRA om bij te dragen aan de transities die nodig zijn			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
We dragen inhoudelijk en financieel bij aan de Board en ROM Inwest organisatie	Een efficiënt en effectief innovatie-ecosysteem, waarbij het voor bedrijven helder is waar zij welke support kunnen verwachten	Board, ROM, min EZK	**Het vormen van krachtige coalities om de grote transities vorm te geven, en stimulering R&D activiteiten**
We stimuleren/bewaken een goede samenwerking/afstemming tussen de verschillende ROM's en Boards in de MRA	Een efficient en effectief innovatie-ecosysteem, waarbij het voor bedrijven helder is waar zij welke support kunnen verwachten	Amsterdam Economic Board, Utrecht Economic Board, Board Flevoland, Horizon, ROM InWest, ROM Utrecht	
We definiëren de voorwaarden voor optimale en duurzame digitalisering van de MRA	Op basis van de verkenning digitale infrastructuur stellen we een gezamenlijke aanpak op	Provincies, Amsterdam, Almere, Haarlemmermeer, kennisinstellingen, DDA, EZK	**Behouden positie als digitale hub om onze digitale ambities te kunnen realiseren**
We stellen de Economisch Ruimte Strategie (ERS) op	Per deelregio een overzicht van de kansrijke/innovatieve ecosystemen en daarbij horend uitvoeringsprogramma en acties incl. campusontwikkeling	Gemeenten, kennis- en onderwijs-instellingen, EZK	**Versterken van innovatiekansen, ecosystemen, campussen en PPS-samenwerkingen**
We financieren, initiëren of participeren in onderzoek om de economische dynamiek van de MRA goed in beeld te hebben, onder meer via de Economische Verkenningen	Jaarlijkse oplevering van de Economische Verkenning Metropoolregio Amsterdam	Gemeenten, kennis- en onderwijs instellingen	
We verkennen de mogelijkheden voor een efficiënte en effectieve vorm de internationale acquisitie & trade	We komen tot afspraken over een toekomstbestendige wijze van de organisatie acquisitie & trade in de MRA. Medio 2025 afronding verkenning, vanaf 2026 implementatie nieuwe aanpak/werkwijze	ROM's, provincies, AiB, EZK	**Ondersteuning regionaal MKB en grootbedrijf bij hun internationaliseringambities en het aantrekkelijk blijven voor internationaal talent**

Ambitie 3: We willen tekorten op de arbeidsmarkt verminderen en toekomstbestendig werk bieden aan huidige en nieuwe inwoners waardoor zij zich kunnen (blijven) ontwikkelen (door een optimale aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt)			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
We stimuleren en ondersteunen de opschaling/verbreding van PPS'en in het onderwijs	Co-financiering opschaling PPS-en start in 2025 doorloop tot 2028, waarbij we tekorten op de arbeidsmarkt willen verminderen en toekomstbestendig werk bieden aan huidige en nieuwe inwoners waardoor zij zich kunnen (blijven) ontwikkelen (door een optimale aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt)	PPS'en, kennis-en onderwijsinstellingen, Regionale Werkcentra, Boards	**Betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt**
Inrichting Governance structuur O+A in de MRA politiek bestuurlijk en in de Triple Helix	Betere samenwerking tussen stakeholders op de arbeidsmarkt. Eind 2024 hebben we een eerste schets en vanaf 2025 operationalisatie	Boards, VNO-NCW, sociale partners, Kennisinstellingen	**Samenwerking tussen stakeholders / instituties arbeidsmarkt verbeteren**
In 2025 start met onderzoek oprichting fonds van Werk naar Werk, Ondersteuning Skills ontwikkeling en oprichten van Strategisch HRM netwerk	Helderheid in financiële ondersteuning in transities naar de cruciale sectoren van de arbeidsmarkt	Talent fondsen in de Regio's en co-financiers	**Verminderen van tekorten op de arbeidsmarkt**
Stimuleren/bevorderen samenwerking Regionale Werkcentra	Het onbenut arbeidspotentieel op alle niveaus (inclusief talentontwikkeling) te identificeren en beter aan te laten sluiten op de arbeidsmarkt. Overleg met de werkcentra vanaf 2025 en samenwerking van 2026	Regionale Werkcentra	**Betere aansluiting onbenut arbeidspotentieel op de arbeidsmarkt**

Publicatie economische verkenningen MRA en afstemming subsidieaanvragen O+A in de MRA	Inzicht in ontwikkelingen arbeidsmarkt en afstemming subsidieaanvragen waardoor lagunes en dubbelingen bij aanvragen worden voorkomen worden	Regionaal Werkcentra, Kennisinstellingen, PPS-en / HIP's	**Zicht houden op functioneren van en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, tekorten, en match O&A**
Ervaringen met invloed Kunstmatige Intelligentie, ontwikkeld in de Gooi en Vechtstreek delen met MRA en aansluiten bij HCA ICT	Impact van Kunstmatige Intelligentie is bekend, we bieden een handelings-perspectief en hebben een aanbod / handleiding voor medewerkers in de MRA. In 2025 start de implementatie en de onderzoeksuitkomsten volgen in 2026-2028	Regio Gooi en Vechtstreek met eventuele stakeholders AI / HCA ICT	**Huidige arbeidskrachten meenemen in digitale ontwikkelingen**

Ambitie 4: We willen voldoende, passende, bereikbare en toekomstbestendige werklocaties in de nabijheid van (potentiële) werkende			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
Uitvoering geven aan de 6 actielijnen van de Bedrijventerreinstrategie, incl rijk-regio afspraken over samenwerking, financiering etc.	Voldoende ruimte voor bedrijven op de juiste plek en op een duurzame wijze, inclusief die van een hogere milieucategorie	ProjectBureau Herstructurering (PHB), ondernemersverenigin-gen, min EZK en BZK	**Optimale balans in vraag naar en aanbod van werklocaties**
Opstellen kantorenstrategie + afspraken	Goed balans vraag-aanbod, de nieuwe MRA kantorenstrategie volgt medio 2025	Amsterdam, Almere, Haarlemmermeer, Amstelveen, Ouder-Amstel, marktpartijen	
We blijven de ontwikkelingen bedrijventerreinen en kantoren monitoren	Up to date kennisontwikkeling om waar nodig en mogelijk snel – in samenspraak met gemeenten en provincies – relevante maatregelen te nemen	Gemeenten, provincies, kennispartners	
Uitvoering geven aan de 6 actielijnen van de Bedrijventerreinstrategie, incl rijk-regio afspraken over samenwerking, financiering etc.	Voldoende ruimte voor bedrijven op de juiste plek en op een duurzame wijze	Project Bureau Herstructurering (PHB), ondernemersverenigingen, min EZK en BZK	**Huidige opp. aan bedrijventerreinen vast houden, en bestaande terreinen toekomstbestendig maken**
Afspraken m.b.t. campusontwikkeling op basis ERS (zie onder 2)	Stimuleren kennisintensieve bedrijven in alle deelregio's t.b.v. meerkernige ontwikkeling	Kennis-en onderwijsinstellingen, PPS'en min EZK en OCW	**Realiseren van aantrekkelijke gecombineerde woon-werkgebieden**

Juist via het beleid m.b.t. de deelregionale profielen en de bedrijventerreinstrategie wordt invulling gegeven aan de meerkernige metropool	Versterking innovatieve clusters van bedrijven in de deelregio's door het bevorderen van de samenwerking tussen bedrijven en kennis- en opleidingsinstellingen (bv via campusontwikkeling). Afronding verkenning en vaststellen uitvoeringsstrategie volgt medio 2025	Gemeenten, ondernemersverenigingen, onderwijs- en kennisinstellingen	**Deelregionale profielen koppelen aan de werklocaties**
Deze actie krijgt invulling vanuit de deelregionale profielen. De profielen dragen bij aan de meerkernige metropool en stellen in staat om een betere koppeling tussen wonen en werken te bewerkstelligen	De deelregionale profielen worden ingebed in het woon-werk balans deel van de NOVEX uitvoeringsagenda om zo wonen en werken meer in elkaars nabijheid te behouden en ontwikkelen	Gemeenten, ondernemersverenigingen, onderwijs- en kennisinstellingen	**Wonen en werken in elkaars nabijheid te behouden en te ontwikkelen vanuit het perspectief van brede welvaart**

Ambitie 5: We willen leefbare steden en dorpen met voldoende, betaalbare, bereikbare en toekomstbestendige woningen, in een gezonde leefomgeving			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
Coördineren van de samenwerking met het Rijk op het gebied van bouwen en wonen	- Uitvoering van het Ontwikkelperspectief MRA, de Woondeal en wordt ingezet op het maken van afspraken - Deze afspraken worden gemaakt in het BO Woondeal, het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) en het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). - Dit moet uiteindelijk resulteren in voldoende inzet vanuit het Rijk	Provincies Noord-Holland en Flevoland en de MRA gemeenten en daarnaast ook MinBZK, MinFIN, MinIenW, MinLVVN, MinEZ; Nadrukkelijke samenwerking met het rijk via de NOVEX MRA en de woondeal.	**Realisatie van voldoende nieuwe woningen**
Coördineren van de Grotere Gebiedsontwikkelingen (46 projecten) en Kritische succesfactoren in de Woondeal MRA + nader te bepalen projecten voor kleinere gemeenten buiten de Woondeal-lijst	Doorlopende actie: Doelstelling is om jaarlijks ongeveer 17.500 woningen in de MRA te realiseren	MRA partners en MinBZK, Woningcorporaties (AEDES, AFWC), Institutionele beleggers (IVBN), Projectontwikkelaars (NEPROM)	
Coördineren van afspraken rondom flexwoningbouw	Doorlopende actie. Doelstelling is om jaarlijks ongeveer 1.500 flexwoningen in de MRA te realiseren	Ondertekenaars van de ROK flexwoningbouw MRA, flexwoningbouwers, corporaties, NH Bouwstroom.	
We bespreken vier keer per jaar in het directeuren overleg versnelling woningbouw wat de behoefte van gemeenten is. Op basis van deze besprekingen verbinden we gemeenten aan instrumenten en voorzieningen zoals de flexibele schil, subsidieregelingen en de MRA-ASRE-opleiding. Ook organiseren we dat gemeenten en bouwers hulp krijgen bij	Hulpvraag van gemeenten verbinden aan instrumenten, voorzieningen en subsidieregelingen van de provincies en/of het Rijk (o.a. flexibele schil, WBI, SBI, investeringskader, ASRE-opleiding	MinBZK, MinFin, MinI&W, ASRE, IPO, VNG, RVO, IVBN, BouwendNederland, NEPROM	

het versnellen en hiervoor komt binnenkort een Loket Versnelling Woningbouw van de PNH			
Gemeenten ondersteunen bij de verantwoording van (verkregen) woningbouwsubsidies (SBI, WBI, WoKT-gelden, Gebiedsbudgetten)	Dit moet ervoor zorgen dat gemeenten minder tijd kwijt zijn aan het verantwoorden van subsidies en de indexaties van subsidies met het Rijk besproken worden	MRA partners en MinBZK, MinFin, MinI&W	
Opstellen regionaal Woonzorgkader	In 2025 wordt een Woonzorgkader opgesteld. Dit kader bestaat uit een Woonzorganalyse, Afspraken over meer evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen en een agenda Kennis en Kunde (op het gebied van wonen en zorg). Na 2025 gaan we dit kader periodiek actualiseren	MRA partners en Platform31, VNG, IPO, AEDES, Platform Woningcorporaties MRA, Zorgkantoren, Zorginstellingen, Welzijnsorganisaties	**Passende woningen bouwen voor diverse doelgroepen en daar regionaal afspraken over maken**
Vanaf 2025 gaan we binnen de MRA met een aantal experimenten aan de slag over gebiedsontwikkeling 2.0. In deze experimenten kijken we hoe we op een andere manier gebiedsontwikkeling kunnen financieren. Deze gebiedsontwikkelingen worden begin 2025 geïdentificeerd, vervolgens wordt er een plan van aanpak per gebied opgesteld en gaan we werken aan de uitvoering van de ontwikkelingen. We blijven hierbij als MRA betrokken tot er een omgevingsvergunning ligt (voor eind 2028)	Verkennen (en uitvoeren) van pilots Bereikbare en Toekomstbestendige gebiedsontwikkeling (uitwerking Leidraad) Resultaat is het gezamenlijk opbouwen en delen van kennis over nieuwe vormen van toekomstbestendige gebiedsontwikkeling met goede bereikbaarheid	De betrokken partijen in de experimenteergebieden en onderwijsinstellingen (Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling	**Nieuwe woningen toekomstbestendig bouwen** **&** **Bereikbare woningen, ook ten opzichte van werklocaties** **&** **Groen-blauwe netwerken, recreatie mogelijkheden en landschap mee laten groeien met verstedelijking** **&** **Nabijheid en diversiteit van culturele voorzieningen gelijke tred laten houden met groeien inwoner aantallen**
Opstellen van een leidraad Uitgangspunten Gebiedsontwikkeling.	In de leidraad worden meest relevante inzichten op het gebied van integrale gebiedsontwikkeling gebundeld.	De betrokken partijen in de experimenteergebieden en	

Vanuit dit traject gaan we onderling kennis delen en jaarlijks wordt de leidraad op basis van voortschrijdend inzicht aangepast	Hierdoor hoeven MRA-deelnemers minder zelf het wiel uit te vinden	onderwijsinstellingen (Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling	**Nieuwe woningen toekomstbestendig bouwen** **&** **Bereikbare woningen, ook ten opzichte van werklocaties** **&** **Groen-blauwe netwerken, recreatie mogelijkheden en landschap mee laten groeien met verstedelijking** **&** **Nabijheid en diversiteit van culturele voorzieningen gelijke tred laten houden met groeien inwoner aantallen**
Uitvoeren Convenant Houtbouw MRA (met als vervolg: opstellen Greendeal 2.0) In 2025 loopt de greendealhoutbouw af. Daarom start in 2025 de verkenning naar een nieuwe *greendeal* op het gebied van Toekomstbestendig en Bereikbaar bouwen voor de periode 2025-2030	Doelstelling is om eind 2025 een *deal* klaar te hebben liggen	Alle ketenpartners uit de markt, alle onderwijsinstellingen met een technische en/of planologische leerstoel die gerelateerd is aan de bouw	
Acties uitvoeren t.a.v. verbetering en verduurzaming bestaande bebouwde omgeving	In 2025 werken we aan een aanpak voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad	TNO en de provincies en MinBZK, MinEZK, Netbeheerders, Energiebedrijven	**Bestaande woonwijken herstructureren ter bevordering passendheid en toekomstbestendigheid**
Voortbouwen instrumentenkoffer Betaalbaarheid en coördineren van regionale afspraken en bijbehorende acties om toe te groeien naar een woningvoorraad van 2/3e betaalbaar, waarvan minimaal 30% sociale huur	Jaarlijks wordt de instrumentenkoffer betaalbaarheid geactualiseerd en hierover worden verschillende kennissessies georganiseerd	MRA gemeenten Platform31, BZK (Rijksoverheid), Platform Woningcorporaties	**Vergroten aanbod betaalbare woningen en evenwichtige verdeling ervan over de regio**

Coördineren van monitoring en analyse over woningbouw, woningmarkt en woonbehoefte	Ieder halfjaar kijken we naar de plancapaciteit en voortgang woningbouw	Provincies Noord-Holland en Flevoland en de MRA gemeenten	**Aan gehele programma bouwen en wonen**
Vastgoedmarketing en bredere communicatie over ontwikkelingen op het woondossier in de MRA	Jaarlijks wordt een communicatieplan gemaakt vanuit het programma Bouwen en Wonen	AT5, PROVADA, BouwWoonLeef, Institutionele beleggers, NUL20, Platform Woningcorporaties MRA, Neprom, IVBN, Bouwend Nederland, Holland Metropole	**Aan gehele programma bouwen en wonen**

Ambitie 6: We behouden en (waar mogelijk) versterken de kwaliteit van ons landschap, water en cultuurhistorisch erfgoed			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
Geen specifieke activiteiten MRA, anders dan hieronder benoemd. Waar nodig stemt de MRA af met betrokken stakeholders die op dit punt wel activiteiten uitvoeren	nvt	nvt	**Landschap als kwetsbare waarde te onderkennen en zoveel mogelijk beschermend te handelen**
Opstarten en uitvoeren Programma "GroenBlauw groeit mee" . Specifieke onderdelen voor landschap waarover in het kader van NOVEX MRA afspraken worden gemaakt met het Rijk: - Toekomstkader Amstelscheg - Vergroten Nationaal Park Nieuw Land en verbeteren waterkwaliteit - Groene hoefijzer Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Spaarnwoude - Westeinderscheg (transformatie glastuinbouw, NNN verbindingen, groene verbinding Uithoorn en Aalsmeer) - Amsterdam Bay Area (ecologie Markermeer-IJmeer, groenstructuren Pampushout)	Instandhouding en versterking van de natuur én toegankelijkheid voor inwoners uit ons stedelijk gebied Afspraken over uitvoering van maatregelen in Bestuurlijk Overleg Leefomgeving	MRA partners en waterschappen	**Landschap mee te laten groeien met de verstedelijking** **Natuurwaarden en biodiversiteit te versterken**
Opstellen van een nieuw programma klimaatadaptatie	Nieuwe programma klimaatadaptatie opstellen vanuit water en landschap. Zodra dit programma klaar kunnen de voorgenomen activiteiten nader worden gespecificeerd	Waternet-Waterschappen, provincies Noord-Holland en Flevoland en MRA gemeenten.	**Water en bodem sturend te laten zijn bij ruimtelijke keuzes**
Specifieke onderdelen voor waterbeheer, waarover in het kader van NOVEX MRA afspraken worden gemaakt met het Rijk: - Piekwaterberging (o.a. Houtrakpolder)	Regionale afspraken en afspraken met het Rijk voor hoe water en bodem sturend zijn bij de ruimtelijke keuzes die we maken	Rijk, MRA-deelnemers, waterschappen	

- Onderzoek afvoer, beperken verzilting aanleghoogten en calamiteitenpeil ARK/NZK - Toekomstbestendige balgstuwen Haarlemmermeer - Onderzoek zoetwaterbeschikbaarheid i.r.t drinkwater - Waterveiligheid keringen - Pilot financiering klimaatadaptatie - Klimaatbestendig landschap oer-IJ			
Kennisdeling en afstemming; geen projectmatige actie. Koppeling aan ruimtelijke keuzes	Groeiend besef dat cultuurhistorisch erfgoed een wezenlijk onderdeel is van ons vestigingsklimaat en belangrijk voor de brede welvaart (voor inwoners en bezoekers)	Gemeenten en provincies	**Duurzaam en toekomst bestendige bescherming en onderhoud van cultuurhistorisch erfgoed**
Geen specifieke MRA acties; aansluiting houden bij o.m. De Groene Stelling, Regiodeal MRA West, PPLG. Wel mogelijke overlap met activiteiten die voor landschap of toerisme en recreatie worden uitgevoerd	nvt	nvt	**Toegankelijk maken van landschap en cultuurhistorisch erfgoed voor inwoners en bezoekers**

Ambitie 7: We willen dat het (inter)nationale toerisme en de recreatiemogelijkheden bijdragen aan de leef kwaliteit van al onze inwoners			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
We evalueren ABHZ en vragen een extern bureau om een advies over de toekomst van bezoekersmanagement en vraagsturing binnen de MRA. Op basis hiervan stellen we in Q4 2024 een nieuwe strategie op	Een groter percentage van de verblijfsbezoekers die verblijven in de regio of de regio bezoeken	Amsterdam & Partners, werkgroep marketing (DMO's), werkgroep toerisme (gemeenten & provincies)	**Hogere bestedingen en langer verblijf van internationale bezoekers in de regio (buiten Amsterdam)**
We doen een marktruimteonderzoek en evalueren het MRA ontwikkelkader verblijfsaccommodaties en expertteam	Betere spreiding van verblijfsaccommodaties over de MRA	Werkgroep toerisme (gemeenten & provincies)	**Spreiding van verblijfsaccomodaties en dagattracties**
We starten de werkgroep dagattracties op en maken afspraken over hoe we afstemming van dagattracties op MRA schaal vormgeven	Betere spreiding van dagattracties en over de MRA en een beter afstemming voor onze inwoners	We starten de werkgroep dagattracties op en maken afspraken over hoe we afstemming van dagattracties op MRA schaal vormgeven.	
Door middel van het MRA ontwikkelkader verblijfsaccommodaties wordt ingezet op duurzaam toeristisch vastgoed. Door middel van lobby wordt ingezet op verplicht energielabel naar het voorbeeld van kantoren voor toeristisch vastgoed	Ontwikkeling van duurzaam toeristisch vastgoed en verduurzaming van het bestaande vastgoed	Ontwikkelaars, Rijk	**Verduurzaming van bestaand en te ontwikkelen toeristisch vastgoed**
We starten een project op om kunst & cultuur binnen de MRA aan toerisme te koppelen	Een betere koppeling van toerisme met kunst & cultuur	Gemeenten, culturele instellingen, werkgroep toerisme, werkgroep Kunst, cultuur en erfgoed	**Koppeling met kunst en cultuur in de hele regio versterken**
Er worden projecten ontwikkeld waarbij regionaal jongeren en mensen werkzaam in "the Culture" in staat worden gesteld zich op het gebied van cultuur verder te ontwikkelen	Meer jongeren hebben de mogelijkheid gekregen hun talent verder te ontwikkelen, en nieuwe kunstvormen hebben de kans gekregen zich verder te ontwikkelen	Ministerie OCW, werkgroep Kunst, cultuur en erfgoed	**Stimulering talent ontwikkeling bij jongeren in de culturele sector**
De culturele sector wordt meer ingezet bij interventies in het sociaal domein, economie	Cultuur is duurzaam verbonden met andere belangrijke opgaven in de regio, en draagt bij	Werkgroep Kunst, Cultuur en Erfgoed, Team Economie MRA, NOVEX	**Verbinding cultuur aan sociale, ruimtelijke en**

en de woningbouwopgave. We maken regionaal afspraken om hier vorm en invulling aan te geven	aan oplossingen. Bij nieuwe ruimtelijke opgaven worden culturele voorzieningen aan de voorkant meegenomen		**brede welvaart opgaven in de MRA**
Er wordt onderzoek gedaan naar de bezoekersgroepen van de cultuursector in de regio	Een duidelijk beeld van het bereik van de cultuursector in de MRA en waar lacunes zijn, zodat lokale en provinciale overheden hun beleid gerichter in kunnen zetten, evenals de cultuursector zelf	Werkgroep Kunst, Cultuur en Erfgoed, Amsterdam marketing	**Beeld van het bereik van onze culturele infrastructuur**
We onderzoeken hoe we culturele sector toegankelijker kunnen maken voor iedereen in de regio	Samenwerking tussen instellingen en overheden wordt gestimuleerd en kennis over (belemmeringen) voor toegang wordt zoveel mogelijk gedeeld. Begin 2025 zal de *toolkit* hiervoor gereed zijn. Daarnaast worden er pilots opgezet om te experimenteren met brede toegang	Werkgroep Kunst, Cultuur en Erfgoed, cultuursector	**Vergroten van de toegankelijkheid van de culturele sector**

Continue afstemming met de verantwoordelijke partijen. Binnen platform Ruimte volwaardige aandacht voor recreatieruimte (monitoren van de toenemende druk door verdere verstedelijking). Vraagt afstemming in het netwerk, met een belangrijke rol voor de provincies.	Voldoende kwaliteit, kwantiteit en nabijheid van recreatieruimte voor alle inwoners van de MRA.	Provincies, gemeenten, recreatieschappen, publieke en private natuurbeheerders	**Bereikbaarheid en instandhouding recreatiegebieden verbeteren** **&** **Voor bestaande en nieuwe stedelijke gebieden groene recreatie ruimte nabij (binnen 15 min fietsen)** **&** **Ontlasting van gebieden met een te hoge recreatiedruk**
We starten in 2025 een werkgroep duurzaamheid en duurzame mobiliteit op om kennis op te doen en acties in werking te zetten voor duurzamer toerisme op MRA schaal	Duurzamer toerisme op MRA schaal, meer gebruik van het OV door toeristen zowel binnen als naar de MRA	Werkgroep toerisme, Amsterdam & Partners, Vervoerregio	**(Inter)nationale bezoekers en recreanten meer mogelijkheden geven om gebruik te maken van OV**

Ambitie 8: We willen dat eenieder zich op een toekomstbestendige en betaalbare wijze kan verplaatsen en dat al het logistieke vervoer duurzaam is. Onze (inter)nationale connectiviteit verduurzamen we			
Voorgenomen activiteit	**Beoogde resultaten**	**(Beoogde) partners**	**Draagt bij aan**
Schaalsprong OV	De gemaakte afspraken rond het doortrekken van de Noord/ Zuidlijn, Zuidasdok, Sluiten Kleine Ring, IJmeerverbinding en OV-SAAL uitvoeren	Gemeenten, Provincies/ Vervoerregio, Het Rijk, NS en ProRail	**7 principes van het MTB**
Digitaliseren binnen mobiliteit t.b.v. de MTB doelen	Smart Mobility oplossingen implementeren ten behoeve van het Multimodaal toekomstbeeld	Rijk, Prov. Noord–Holland, Prov. Flevoland, Amsterdam, Almere en de VRA	
Lobby richting Rijk en de EU	Een afgestemde MRA Lobby richting het Rijk en EU, gericht op grote trajecten, zoals Zuidasdok en het doortrekken van de Noord Zuidlijn. Ook kleinere projecten/trajecten in de hele regio krijgen aandacht, binnen het platform Mobiliteit wordt besproken welke jn de lobby worden meegenomen	MRA Platform Mobiliteit, NS, ProRail	**Investeringen in publieke mobiliteit** **&** **Openbaar vervoer (publieke mobiliteit) als wenkend alternatief voor de auto te ontwikkelen**
Kennisdeling te organiseren rond publieke mobiliteit en een pilot implementeren in de MRA regio	Kennisdeling rond publieke mobiliteit en een pilot implementeren in de MRA regio	Gemeenten, Provincies/ Vervoerregio, Het Rijk	
Aanjagen van ontwikkelingen op het gebied van OV en Spoor	Vanuit de MRA worden de verschillende projecten in de regio gemonitord en aangejaagd. Ook wordt de reactie op de dienstregeling van de NS hier opgesteld	NS en ProRail	**Het meegroeien van het regionale OV en spoor met de verstedelijking** **&** **In te zetten op goede alternatieven voor het vliegtuig met internationale treinen ter vervanging van korte en middellange vluchten binnen Europa;** **&** **Door ruimte te maken op nationale spoorroutes van en naar de MRA middels het**
Voorbereiding BO Leefomgeving en BO MIRT	Vanuit het Platform Mobiliteit en Platform Ruimte wordt het BOL en BO MIRT voorbereid om rijk-regio afspraken te maken rond de ruimtelijke ordening	MRA breed, NS, ProRail, het Rijk	

			uitvoering geven aan ambities uit het nationaal Toekomstbeeld OV 2040.
Herprioritering van Aanleg naar Instandhouding	Er ligt een grote onderhoudsopgave op het gebied van weg en spoor. De MRA werkt hierin samen door middel van de MIRT Coördinatie	Provincies, Gemeenten, ProRail, Rijkswaterstaat	**Het minimaal gelijkhouden van de kwaliteit van het wegennetwerk**
Mobiliteitsrechtvaardigheid	De uitrol van instrumentarium en aanpassingen om mobiliteitsrechtvaardigheid te implementeren	Het Rijk, TNO, Belangenorganisaties, Gemeenten, Provincies, Vervoerregio en Amsterdam Smart City	**Te zorgen dat het aandeel van het besteedbaar inkomen dat mensen kwijt zijn aan reizen redelijk blijft**
MRA Doorfietsroutes	De MRA Doorfietsroutes zijn nu bekend en worden nu uitgevoerd. De MRA monitort dit	Provincies, Gemeenten, Vervoerregio	**Verbetering van het fietsnetwerk en -fietsgebruik**
Fiscale maatregelen implementeren om de mobiliteit te sturen. En moeilijke gesprekken, zoals parkeerbeleid regionaal bespreekbaar krijgen	Betere afspraken over fiscale maatregelen	Gemeenten, Provincies/ Vervoerregio, Het Rijk	**Gedragsbeïnvloeding met het mijden en spreiden van de spits**
Het uitvoeren van de acties van de regionale agenda stadslogistiek en multimodaal netwerk goederenvervoer, zoals de ontwikkeling stedelijke logistieke hubs	Logistiek	Gemeenten, Provincies/ Vervoerregio, De haven van Amsterdam, Het Rijk en Rijkswaterstaat	**Het bundelen van stromen bevorderen en stimuleren passende, schone en veilige logistiek** **&** **Optimaal benutten van de mogelijkheden van water, spoor en buisleidingen en de benodigde infrastructuur op orde te brengen, ook voor goederenvervoer;** **&** **De betrouwbaarheid van het goederenvervoer te borgen en een laad-infrastructuur voor de logistieke sector te realiseren in de MRA**

Monitoren en aanjagen van duurzame en gezondheidsbevorderende mobiliteitsmaatregelen	Gemeenten binnen de MRA helpen met het implementeren van mobiliteitsmaatregelen (ter bevordering van duurzaamheid en/of gezondheid). Ook gericht op verbeteringen in concrete projecten/ op specifieke trajecten (te bepalen in platform Mobiliteit)	Gemeenten, Provincies, Vervoerregio en het Rijk	**Minimalisering van de hoeveelheid fijnstof en geluidsoverlast als gevolg van mobiliteit**
De MRA zal geen uitvoering geven aan het onderwerp verkeersveiligheid	Op dit moment werken de verschillende instanties hard aan verkeersveiligheid. Hier is ook een eigen overlegstructuur binnen. Hierdoor werkt de MRA niet meteen aan verkeersveiligheid	Provincies en de Vervoerregio Amsterdam	**Het aantal gewonden en doden als gevolg van deelname aan het verkeer te laten dalen**